

Ög 106. Kärna kyrkogård.

Pl. 66.

Litteratur: N1945. J. Kraft Beskrifning med Statistisk Tabell öfver Kärna socken uti Hanekinds Härad och Linköpings Län (1854), Lantmäteristyrelsens arkiv, D 59-1:1, s. 30.

Äldre avbildningar: E. Brate, Foto (ATA).

Det är mycket att beklaga, att denna sten, som tydligen en gång varit bland de praktfullare, landskapet ägt, nu är bevarad i så stympat skick. Ledsamt nog är dess ursprung ej heller fullt klarlagt. Wiede antar, att det är denna sten, Broocman (1760) syftar på, då han omnämner en sten i »Wästra Kyrkodörren till tröskelsten lagd, hwars Runor åldern gjort oläsliga»; men då stenen icke bär minsta spår av slitning och antalet runor på den blott är två, förefaller det knappast troligt, att det är denna sten, Broocman avsett. Då vid kyrkan förvaras ytterligare två fragment av runstenar, vilka båda men kanske särskilt det ena (Ög 107) till grytets struktur och färg och även blockets form erinrar om den bevarade delen av här ifrågavarande sten, kunde det sättas ifråga, om icke något av dessa fragment en gång tillhört stenen Ög 106. Det fragment, som vid en ytlig betraktelse närmast kommer ifråga, är Ög 108. Att detta dock icke kan ha hört till Ög 106 framgår därunder, att ett försök att inpassa Ög 108 ovanför Ög 106 leder till en orimlig form av den sålunda rekonstruerade stenen. Även inskriften synes få en oformlig placering av ordet (ri)spi i förhållande till det mansnamn på **pu**, varmed texten på sten 106 synbarligen har inletts. Härtill kommer, att blocket Ög 108 har för kupig framsida, icke är tillräckligt smalt i vänstra delen och f.ö. måste skjuta ytterligare utanför hällen 106 i vänsterkanten, där 106 redan nu är mycket tunnare än 108.

Annorlunda ligger saken till för fragmentet Ög 107. Det är ju påfallande vid alla tre fragmenten Ög 106, 107 och 108, att inskrifterna löpa från höger till vänster, och att runorna alltså vända topparna inåt stenen. Utgår man från, att stenen Ög 106:s inskrift börjat med samma mansnamn **pu**(rstin) som den helt bevarade Kärnastenen Ög 105, jfr att Ög 107 talar om, att någon »reste båda stenarna», och placerar man Ög 107 i lämplig höjd ovanför Ög 106, får man en sammanhängande, från höger löpande text **pu**(rstin : ris)ti : **bapa** : **istina** : **at** : i... , och det sålunda i tänkt form samman-satta blocket får ingalunda orimlig konturlinje. Ämnet i bägge stenarna Ög 106 och Ög 107 är grå granit, dock synes toppstycket Ög 107 vara något mörkare i tonen än bas-stycket Ög 106.

Är antagandet ovan riktigt — och även Brate räknar med den möjligheten — har man alltså att söka efter det andra block, som jämte Ög 106 utgjort minnesmärket över den döde. Såvida dennes namn börjar på i — runan är ju dock fragmentariskt bevarad — kan väl den andra stenen icke vara den av en Torsten resta Ög 105,

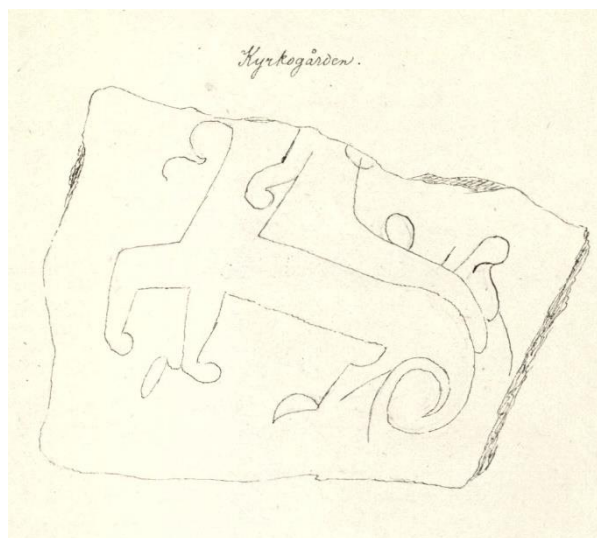

Fig. 125. Ög 106. Kärna kyrkogård. Efter teckning av C. F. Nordenskjöld 1870 (ATA).

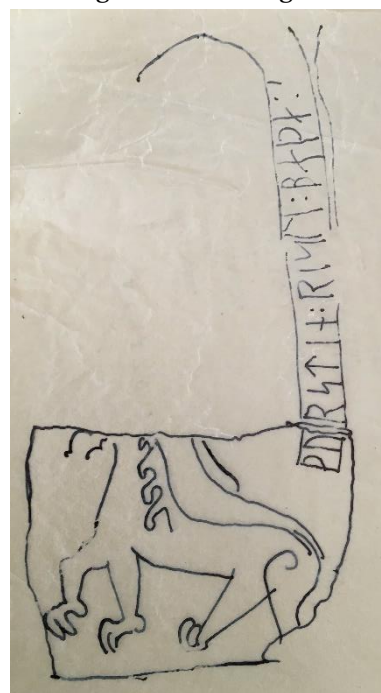

Fig. 124. Ög 106. Kärna kyrkogård. Förslag till rekonstruktion av ett enhetligt block Ög 106-107. Nordéns teckning.

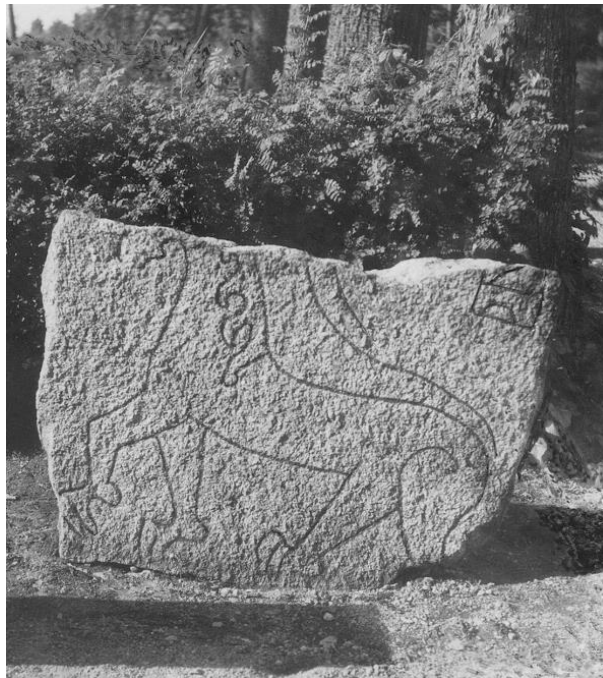
eftersom denna är rest över en fader, vars namn börjar på **u**. Runskriften på Ög 105 är också rättvänd, löper från vänster till höger, medan den på Ög 106 löper i motsatt riktning, från höger till vänster. Men denna omvända riktning har skriften på stenen Ög 108, en viss sannolikhet kunde alltså tala för, att det är tillsammans med denna sten 108, som det förmodat enhetliga blocket 106-107 en gång stått rest. Den invändningen ville man emellertid göra, att denna sten 108 har en egen text, som omtalar, att någon rest stenen, en till synes onödig uppgift, om sten 106-107 talat för dem bägge: vad man väntar är, att den ena stenen

burit text och dekor, den andra stenen blott en dekor, t.ex. ett kors, som fallet är på andra ställen, jfr vid stenarna Ög 47–48. — I detta sammanhang må dock erinras om stenen vid Lambohov i Slaka sn, Ög 122 (Brate, s. 119), där korset är sammanfört med lejonbilden på samma sten.

Stenmaterialet i Ög 106 utgöres av grova kristaller, och då ytan vittrat ojämnt, är det svårt att alltid följa de huggna linjerna. Från Brates ifyllning avviker jag såtillvida, som jag icke är i stånd att följa den övre konturlinje i svansen på lejonet, som Brate utritar. Jag har ett par gånger undersökt stenen i snett kvällsljus utan att kunna se denna Brates linje.

Inskrift:

Runslingan börjar i brottstyckets övre högra kant, men endast de två runorna **pu** med deras framförstående skiljetecken, ett kolon, äro nu kvar. Är det ovan gjorda antagandet riktigt, att de utgjort början av namnet *Þorstæinn*, Torsten, blir det som nämnt frestande att antaga, att det är samme Torsten, som rest den vid samma kyrka bevarade stenen Ög 105: det utpräglade sinne för stil och monumentalitet, som talar ur bägge minnesvårdarna, kunde styrka antagandet.

Plansch 66d. Ög 106. Kärna kyrkogård. Foto Nordén 1945. [Jansson skriver 1947: Runorna retusch och ornamentiken delvis.]

Detta dokument ingår i en digital utgåva av Arthur Nordéns supplement till Erik Brates Östergötlands runinskrifter. Manuset avslutades 1947 och var tänkt att tryckas 1948. Utgåvan publiceras fritt tillgänglig på Internet.

Texten innehåller inte nyare litteraturreferenser än 1947 och tar ingen hänsyn till modern runforskning och måste därför användas med reservationer. Utgåvan är ännu preliminär och kan komma att revideras. Hittar du felaktigheter är du välkommen att meddela dessa till utgivaren på nedanstående e-postadress.

Utgivare: Jan Owe

Kontakt: runor@gamlebo.se

Senast ändrad 2020-05-10